

22.4.2010

Dnro 1539/2/10

Ratkaisija: Oikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Anu Rita

**ESITYS VALVOTTUA KOEVAPAUTTA KOSKEVAN LAINSÄÄDÄNNÖN TARKISTAMISEKSI /
FRAMSTÄLLNING OM JUSTERING AV LAGSTIFTNINGEN OM ÖVERVAKAD FRIHET PÅ
PROV**

Annoin 22.4.2010 päätöksen kanteluun (dnro 2807/4/08), joka koski valvotussa koevapaudessa olevalle vangille asetettavien ehtojen lainmukaisuutta ja perusoikeuksien rajoittamiseen liittyvää lailla säätämisen vaatimusta. Kantelussa oli kyse liikkumisen rajoittamista koskevasta koevapauden ehdosta, jolla liikkumisvapauden lisäksi puututtiin myös perustuslaissa taattuun yksityiselämän suojaan rajoittamalla koevapaudessa olevan kantelijan ja hänen vankilassa olevan puolisonsa tapaamisten määrää sekä estämällä täysin kantelijan ja muiden vankilassa olevien henkilöiden kuin hänen puolisonsa tapaaminen.

Totesin päätöksessäni, että koevapaudessa olevan vangin liikkumista koskevilla, sinänsä selvästi lakiin perustuvilla ehdoilla on tosiasiallisesti vaikutusta myös muihin perusoikeuksiin kuin liikkumisvapautteen, esimerkiksi yksityis- ja perhe-elämän suojaan. Liikkumista koskeva ehto rajoittaa vangin yksityiselämää vaikuttamalla vangin mahdollisuuteen tavata henkilöitä, jotka eivät asu alueella, jolla hänen on sallittua liikkua. Tästä ei kuitenkaan yleensä seuraa tapaamisen täydellinen estyminen, koska henkilöt, joita vanki haluaa tavata, voivat useimmiten mennä paikkaan, jossa vangin on sallittua oleskella. En pitänyt näitä tilanteita ongelmallisina. Jos rajoituksen alaisella alueella asuvan henkilön omakin liikkuminen on rajoitettua, esimerkiksi sairauden tai vankeuden vuoksi, voi tapaaminen kuitenkin estyä täysin tai lähes täysin. Tämä tilanteen totesin olevan yksityis- ja perhe-elämän suojan sekä tällaisen seuraamuksen aiheuttavien ehtojen sallittavuuden kannalta ongelmallinen.

Rikoslain 2 c luvun 8 §:ssä ei ole säädetty, eikä lain esitöistäkään millään tavoin käy ilmi, kuinka yksityis- ja perhe-elämänsuoja tulee ottaa huomioon liikkumista koskevia ehtoja asetettaessa. Lain esityöt eivät puhu sen puolesta, että mahdollisuudella asettaa liikkumisrajoituksia olisi tavoiteltu myös sitä, että koevapaudessa olevan mahdollisuus tiettyjen henkilöiden tapaamiseen voidaan kokonaan estää. Lain esitöistä ei käy ilmi, että lakia säädettäessä näin olisi ymmärretty voivan edes käydä. Kyse on kuitenkin perusoikeusrajoituksesta, joten katsoin päätöksessäni, että tästä liikkumista koskevan ehdon tosiasiallisesta seuraamuksesta ja liikkumisrajoitusten asettamisperusteista näissä tilanteissa tulisi säätää lailla.

Liitän oheen päätökseni asiassa dnro 2807/4/08 (julkaistu myös verkossa) ja viittaatan myös siinä toteamaani.

Lisäksi kantelua tutkittaessa kävi ilmi, että toimivalta päättää vangille toimeenpanosuunnitelman ehdoista myönnettävistä yksittäisistä poikkeuksista on sääntelemättä ja että käytännössä valvontaa hoitava vankila myöntää poikkeuksia harkintansa mukaan.

Tiedossani on, että oikeusministeriön kriminaalipoliittisella osastolla on valmisteilla hallituksen esitys

vankeuslainsäädännön tarkistamiseksi ja että tässä yhteydessä selvitetään myös valvottua koevapautta koskevien säännösten muutostarve. Saatan nyt omalta osaltani oikeusministeriön tietoon päätöksessä dnro 2807/4/08 toteamani valvottua koevapautta koskevan sääntelyn ongelmat.

Esitän oikeusministeriön harkittavaksi, tulisiko valvotun koevapauden sisältöä määrittävien ehtojen asettamista koskevia säännöksiä täsmentää. Saatan lainsäädännön tarkistamistarpeen oikeusministeriön harkittavaksi myös toimeenpanosuunnitelmasta poikkeamista koskevan toimivallan osalta.

Pyydän oikeusministeriötä ilmoittamaan viimeistään 31.8.2010, mihin toimenpiteisiin tämä esitykseni on mahdollisesti antanut aihetta.